

אלא⁽¹⁸⁾, אמר רב יוסף: היינו טעמא דרב הונא שהקיל לומר בחוטים שבצוארה שאינן חוצצים – לפי שאין אישה חונקת את עצמה, אלא דרכה לקשור את החוטים שבצוארה שיהו רופפים.

איתיביה אביי לרב יוסף: שנינו בברייתא:

הבנות יוצאות בשבת בחוטין שבאזניהן, שנותנות שם שלא יסתם הנקב, משום שאין דרכן להסיר אותם אפילו בשעת טבילה.

אבל לא יוצאות בחבקיין רצועות שבצואריהן.

ואי אמרת אין אישה חונקת את עצמה קשה חבקיין שבצואריהן אמאי לא יוצאות בהן? והלא אינן חוצצות, כי דרכן שלא להדק בצואר?

אמר רבינא: הכא בברייתא, בקטלא עסקינן ב-ת רצועות של בגד חשוב שנמצא כנגד לבה שלא יפול האוכל על בגדיה, והיו הרצועות קשורות מסביב לצואר, ודרך הוא דאשה חונקת את עצמה בקשירת רצועות אלו משום דניחא לה שתראה כבעלת בשר, ואין הרצועה מזיקתה משום שהיא חלקה ורחבה⁽¹⁹⁾.

18. התוספות העירו על לשון "אלא" שבדרך כלל מורה שהגמרא חוזרת בה מהדין הקודם וכאן הרי רק תירצו קושיא, ופירשו שרב יוסף הוא המקשה וכשהוא עצמו תירץ אמרו לשון אלא.

והריטב"א פירש שסברה הגמרא שבצואר אינו חוצץ מפני שהוא יותר רך, והגמרא חוזרת בה שרכות הצואר היא יותר סיבה שיחצוץ "אלא" הסיבה היא מפני שאין דרך להדק חוט בצואר. והשפת אמת מוסיף שמתחילה למדנו שגם אם תהדק חוט בצואר הוא לא חוצץ, ודוחה הגמרא שבאמת אם היא תחנוק את עצמה החוט יחצוץ, ורק משום שאין דרך אשה לחנוק את עצמה לכן אינו חוצץ.

19. והקשו התוספות שמבואר שקטלא אסור מפני שהוא חוצץ בטבילה, ומהסדר במשנתנו משמע שהוא אסור משום תכשיט שמא תראה אותו לחבירתה ותטלטלנו, [שמתחילה נמנו החציצות ובסיפא נמנו תכשיטים, וקטלא נכתב בסיפא] ומדוע לא אסרה אותו המשנה משום חציצה?

ותירצו שאפשר ללבוש אותו בשתי צורות, או

מהודק וקשור לצוארה או רפוי ולנוי בעלמא, והמשנה מדברת כשהוא רפוי ולובשת אותו כתכשיט ואז אינו חוצץ והאשה עלולה להורידו ברשות הרבים, והברייתא מדברת כשהוא קשור ומהודק ואז אין חשש שתורידנו ברשות הרבים משום שמתרחה היא כדי שתיראה כבעלת בשר ואין לאסרו כמו תכשיט, ולכן הברייתא אוסרת מצד חציצה בטבילה.

והרשב"א וריטב"א כתבו שיש שני מיני קטלא – אחד שעשוי להידוק צוארה כמבואר בברייתא, ויש עוד קטלא שהוא תכשיט שתולים עליו אבנים טובות. וזהו הקטלא שבמשנה. [ובאמת רש"י להלן נט, ב כתב שני פירושים בקטלא]. והשפת אמת ורבי אלעזר משה הורביץ כתבו שגם לפירוש רש"י אפשר לומר שהקטלא עצמו הוא בגד לנוי וה"חבק" שלו היא הרצועה שמהדקים אותו לצואר, והמשנה מדברת על הקטלא עצמה שאסור מצד תכשיט והברייתא מדברת על ה"חבקים" שאסורים מצד חציצה.

ומהרמב"ם בפירוש המשנה נראה שהוא מפרש קטלא שחונקת את עצמה בו והוא גם תכשיט "שעורכין בה גרגרי זהב", ובהלכות